

ÚTLENDINGASTOFNUN

Ársskýrsla 2009

Inngangur

Þetta er önnur ársskýrslan sem gerð er frá árinu 2005. Undirrituð ákvað að byrja á ársskýrslu vegna ársins 2008 og klára einnig ársskýrslu 2009 og 2010. Þegar tími gefst til verður farið í að gera stuttar ársskýrslur vegna áráanna 2005-2007. Ætla verður að skortur á gerð ársskýrslna vegna áráanna 2005-2007 hafi stafað af manneklu og þá verður að benda á að frá árinu 2008 til 1. júní 2010 var stofnuninni stýrt af settum forstjórum sem hver og einn var settur í stuttan tíma í hvert sinn. Vegna anna hjá þeim voru ársskýrslur ekki kláraðar og því skortir á að skýrslur útgefnar fyrir 2010 hafi t.a.m. ávarp forstjóra eða ítarlega umfjöllun um innlent og erlent samstarf. Stofnunin hefur þó ávallt unnið tölfræði fyrir hvert ár sem hægt hefur verið að nálgast rafrænt.

Ársskýrsla Útlendingastofnunar er eingöngu birt með rafrænum hætti og verður aðgengileg ásamt fyrri ársskýrslum stofnunarinnar á www.utl.is. Ársskýrslan er sett fram til að gefa raunsanna mynd af starfsemi ársins 2009. Þannig er skýrslan ætluð sem tæki við stefnumótun stofnunarinnar. Markmiðið verður ávallt að efla þjónustu við viðskiptavinum og að þeir fái vandaða og faglega meðferð á erindum sínum.

Dómsmála- og mannréttindaráðherra fer með yfirstjórn útlendingamála samkvæmt lögum nr. 96/2002 um útlendinga. Ráðuneytið setur þær reglur sem Útlendingastofnun starfar eftir og gilda um heimild útlendinga til að koma til landsins og dveljast hér á landi, sbr. reglugerð nr. 53/2003 um útlendinga. Flestar ákvarðanir Útlendingastofnunar eru kæránlegar til ráðuneytisins og um ákvarðanatöku stofnunarinnar gilda lög nr. 96/2002 um útlendinga og stjórnsýslulög nr. 37/1993. Í næstu köflum skýrslunnar verður farið yfir fjárheimildir og rekstrargrundvöll stofnunarinnar og þá verður fjallað um fjölda umsókna á árinu og hvernig afgreiðslu þeirra var háttáð.

Reykjavík, 17. janúar 2012

Kristín Völundardóttir, forstjóri

EFNISYFIRLIT

INNGANGUR.....	2
I. YFIRLIT YFIR STARFSEMI ÁRSINS 2009	4
ALMENNT.....	4
ÞJÓNUSTA.....	4
SAMSTARF.....	4
REKSTUR.....	4
KJARNASTARFSEMI.....	6
1. DVALARLEYFI.....	6
1.1. Móttaka og veiting dvalarleyfis.....	6
1.2. Helstu flokkar dvalarleyfa.....	6
1.3. Synjun dvalarleyfis.....	9
1.4. Afturköllun dvalarleyfis.....	11
1.5. Lagabreytingar.....	12
2. HÆLI.....	12
2.1. Fjöldi umsókna um hæli og umsóknir í vinnslu	13
2.2. Upprunaríki hælisleitenda.....	14
2.3. Niðurstöður mála í vinnslu árið 2009	15
2.4. Kætur til dómsmála- og mannréttindaráðuneytis	15
2.5. Lagabreytingar.....	16
3. FRÁVÍSANIR OG BROTTVÍSANIR	16
3.1. Frávísanir.....	16
3.2. Brottvísanir	16
4. VEGABRÉFSÁRITANIR	17
5. FERÐASKILRÍKI OG VEGABRÉF	20
5.1. Vegabréf fyrir flóttamann	20
5.2. Vegabréf fyrir útlending.....	20
6. SAMVINNA VIÐ ÍSLENSK OG ERLEND STJÓRNVÖLD OG FÉLAGASAMTÖK	21
6.1. Innlent samstarf.....	21
6.2. Erlent samstarf	21

I. Yfirlit yfir starfsemi ársins 2009

Almennt

Í upphafi árs störfuðu 25 einstaklingar hjá stofnuninni, þar af sjö lögfræðingar. Starfsemi ársins var með hefðbundnu sniði að teknu tilliti til hruns á fjármálamarkaði síðari hluta árs 2008. Áfram er gerð sú krafa á stofnunina að draga saman í rekstri eins og aðrar opinberar stofnanir. Ekki hefur komið til uppsagna starfsmanna en tveir lögfræðingar hættu störfum á árinu og var ekki ráðið í stöður þeirra, þá var starfshlutfall skert hjá fjórum starfsmönnum, en allt þetta leiddi til skerðingar á þjónustu. Fyrir liggur að frekari hagræðingarkrafa verður gerð fyrir fjárlagaárin 2010 og 2011 og má því vænta enn frekari skerðingar á þjónustu stofnunarinnar og ljóst að ef ekki kemur til frekari fjárframlaga mun rekstrargrundvöllur stofnunarinnar að lokum breyta, starfsfólki verður sagt upp eða áfram ekki ráðið í stöður sem losna og þjónusta þar með skerðast enn frekar. Miklar væntingar eru til dómsmála- og mannréttindaráðuneytisins um að farið verði í aðgerðir sem tryggja þjónustu og störf og að sem minnst röskun verði á starfsemi stofnunarinnar og því mikilvæga þjónustuhlutverki sem hún gegnir, þrátt fyrir þann gífurlega niðurskurð í fjármálum sem áfram er boðaður.

Þjónusta

Viðskiptavinir stofnunarinnar geta lagt fram umsóknir um dvalarleyfi hjá öllum sýslumönnum landsins og Útlendingastofnun¹, mætt þar í myndatöku og lagt fram öll þau gögn og vottorð sem stofnunin óskar eftir. Er þetta mikið hagræði fyrir viðskiptavinum.

Samstarf

Samstarf er við ýmsar stofnanir og félagasamtök og gengur það samstarf vel. Útlendingastofnun vinnur náið með dómsmála- og mannréttindaráðuneyti, utanríkisráðuneyti, félagsmálaráðuneyti, Vinnumálastofnun, ríkislögreglustjóra, lögregluembættum, sýslumannsembættum, Rauða krossi Íslands og Mannréttindaskrifstofu, svo eitthvað sé nefnt. Þá vinnur stofnunin náið með erlendum útlendingastofnunum og Flóttamannastofnun Sameinuðu þjóðanna.

Rekstur

Rekstrarhalli var rúmar 11,5 m.kr. á árinu. Skýrist sá halli fyrst og fremst af því að umönnunarkostnaður vegna hælisleitenda var vanáætlaður þar sem framlag ríkisins stóð ekki undir því sem greiða þurfti. Á móti kom að fjárlagahalli ársins 2008 var greiddur niður um tæplega helming. Líta verður til þess að við breytingu á umgjörð og ábyrgðaraðila umönnunarkostnaðar hælisleitenda á árinu 2004, var ákveðið í fjárlögum ársins 2004 að greiðsla til Útlendingastofnunar vegna umönnunar hælisleitenda skyldi vera 20 m.kr. ár hvert og var fjárhæðin tengd grunnvísitölu (nú 27,4 m.kr.). Kom fljótt í ljós að framlag ríkisins var vanáætlað og því var sú leið farin að sótt var um viðbótarframlag ár hvert (fjárukalög). Fjáruki fékkst vegna tveggja fjárlagaára, þ.e. 2007 (57 m.kr.) og 2008 (30 m.kr.), þó alls ekki allur útlagður kostnaður ársins 2008 (sjá töflu 1), þá fékkst enginn fjáruki á árinu 2009. Hér að neðan verður gerð nánari grein fyrir útgjöldum stofnunarinnar á árinu 2009 samanborið við fjárlagaárið 2008.

¹ Sýslumaðurinn í Reykjavík deilir starfsstöð með Útlendingastofnun og tekur því ekki á móti umsóknum um dvalarleyfi.

Tafla 1. Skipting helstu rekstrarliða eftir útgjaldaflokkum (þús.kr. á verðlagi hvors árs) 2008 og 2009²

Tekjur		2008	2009	Breyting %
	Sértekjur	1.008.707		-100
Gjöld				
	Dagvinna	95.433.950	88.673.320	-7,1
	Vaktaálag	4.601.551	4.649.272	1
	Aukagreiðslur	1.619.540	1.203.172	-25,7
	Yfirvinna	6.882.808	1.752.201	-74,5
	Launatengd gjöld	21.954.950	20.345.732	-7,3
		130.492.799	116.623.697	-10,63
Annar rekstrarkostnaður:				
	Ferðir og fundir	2.451.758	1.142.502	-53,4
	Rekstrarvörur	3.463.192	1.054.118	-69,6
	Aðkeypt þjónusta ³	24.568.663	22.225.945	-9,5
	Húsnæði	10.548.215	12.330.759	16,9
	Umönnunarkostnaður ⁴	96.660.380	71.079.925	-26,5
	Tilfærslur	322.000	240.470	-25,3
	Eignakaup	238.217	44.990	-81,1
		138.252.425	108.118.709	-21,8
		268.745.224	224.742.406	-16,4
Tekjuafgangur (tekjuhali) fyrir ríkisframlag		-267.736.517	-224.742.406	-16,1
Ríkisframlag		245.800.000	213.200.000	-13,3
7,1Gjöld umfram tekjur		-21.936.517	-11.542.406	
SKULDIR OG EIGID FÉ				
Staða í ársbyrjun		3.743.044	-18.193.473	
Tekjujöfnuður ársins		-21.936.517	-11.542.406	
Höfuðstóll í árslok		-18.193.473	-29.735879	

² Raunkostnaður.

³ Verulegur hluti þessa kostnaðar er vegna túlkþjónustu fyrir hælisleitendur og viðskiptavini stofnunarinnar.

⁴ Kostnaður vegna framfærslu og húsnæðis hælisleitenda o.fl. því tengdu.

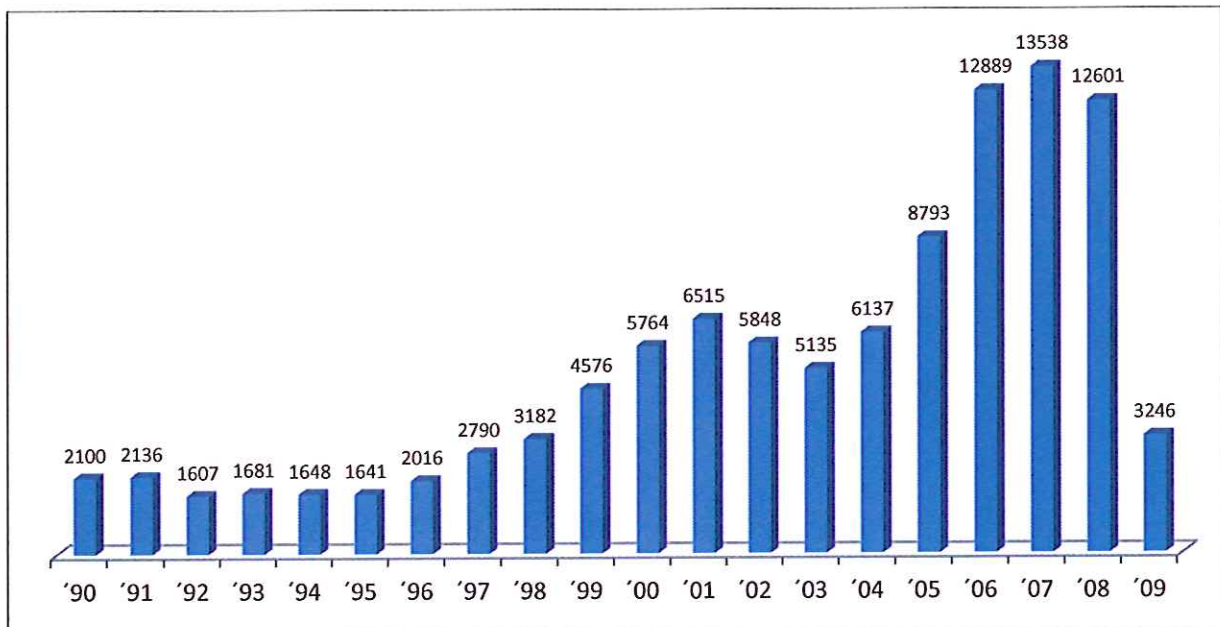
Kjarnastarfsemi

Kjarnastarfsemi Útlendingastofnunar er sem fyrr; 1. Dvalarleyfi, 2. Hæli, 3. Frávísanir og brottvísanir, 4. Vegabréfsáritanir, 5. Ferðaskilríki og vegabréf fyrir útlendinga og 6. Samvinna við íslensk og erlend stjórnvöld og félagasamtök. Verður gerð stuttlega grein fyrir hverju og einu sviði hér á eftir.

1. Dvalarleyfi

1.1. Móttaka og veiting dvalarleyfa

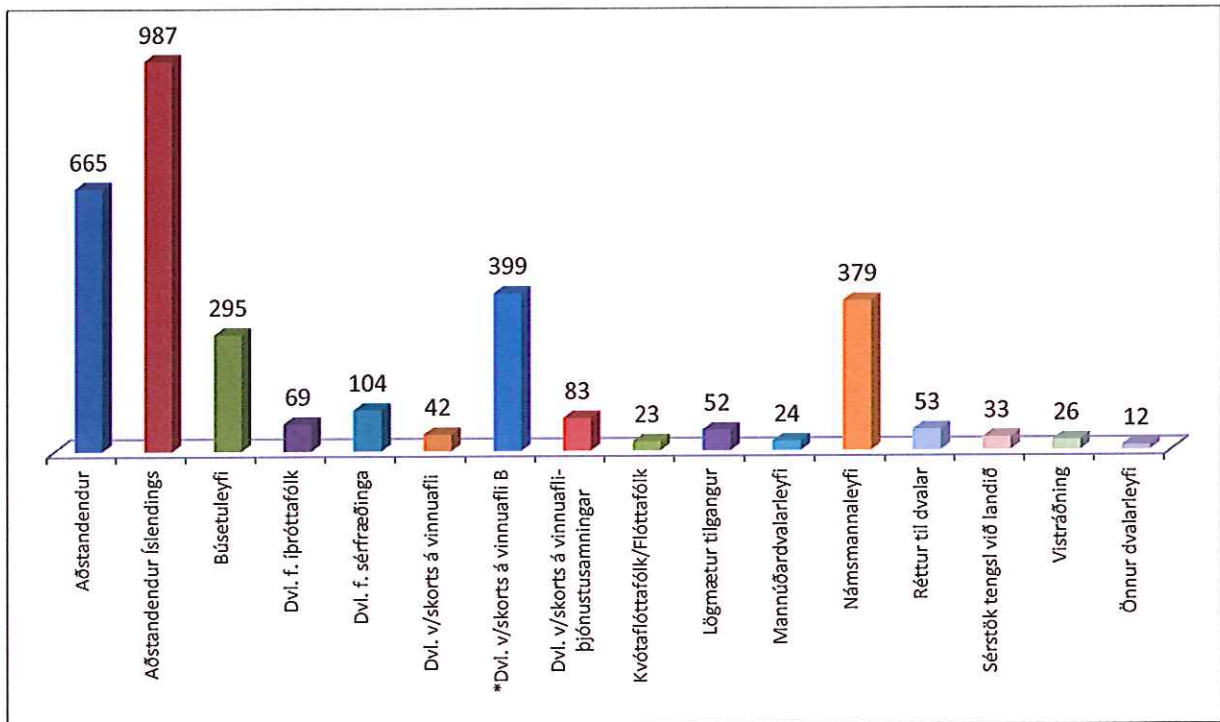
Útlendingastofnun gaf út 3246 dvalarleyfi á árinu (mynd 1) en stofnunin tók á móti 3829 umsóknum um dvalarleyfi. Töluverð fækkun hefur orðið í útgefnum dvalarleyfum á milli ára vegna lagabreytingar sem tóku gildi 1. ágúst 2008, en nú þurfa ríkisborgarar EES og EFTA ríkja ekki lengur að sækja um dvalarleyfi hjá Útlendingastofnun heldur skrá þeir rétt sinn til dvalar hjá Þjóðskrá.

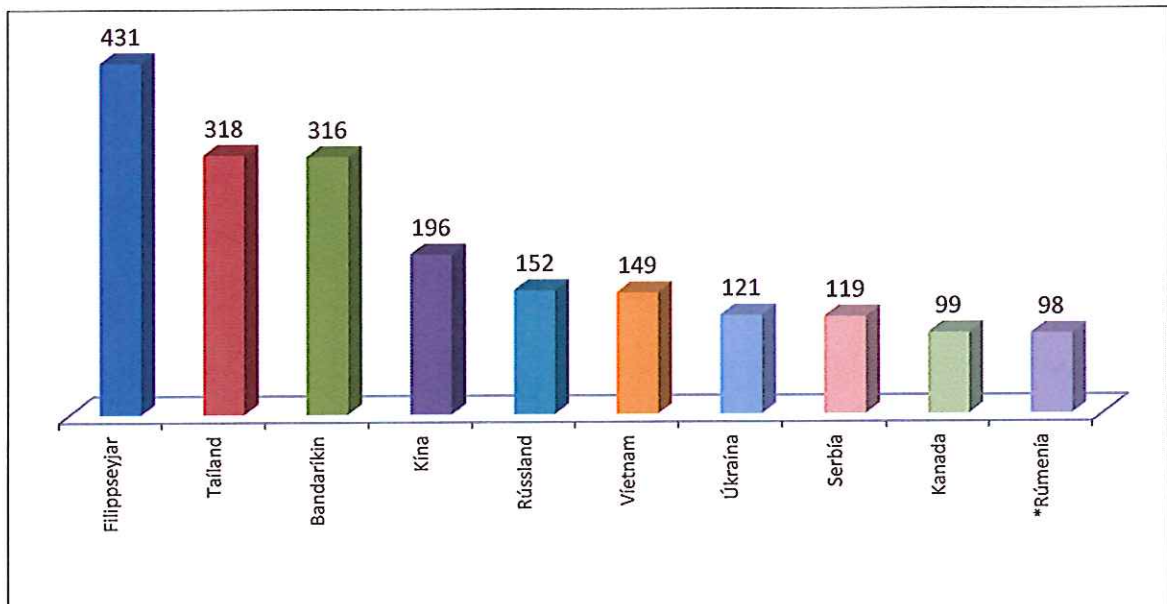
Mynd 1: Útgefnið dvalarleyfi frá 1990.

1.2. Helstu flokkar dvalarleyfa

Af þeim 3246 dvalarleyfum sem Útlendingastofnun gaf út á árinu var tæplega þriðjungur þeirra til aðstandenda íslenskra ríkisborgara, eða 987 dvalarleyfi (mynd 2). Á mynd 3 má sjá ríkisborgara þeirra 10 ríkja sem fengu útgefnið flest dvalarleyfi 2009.

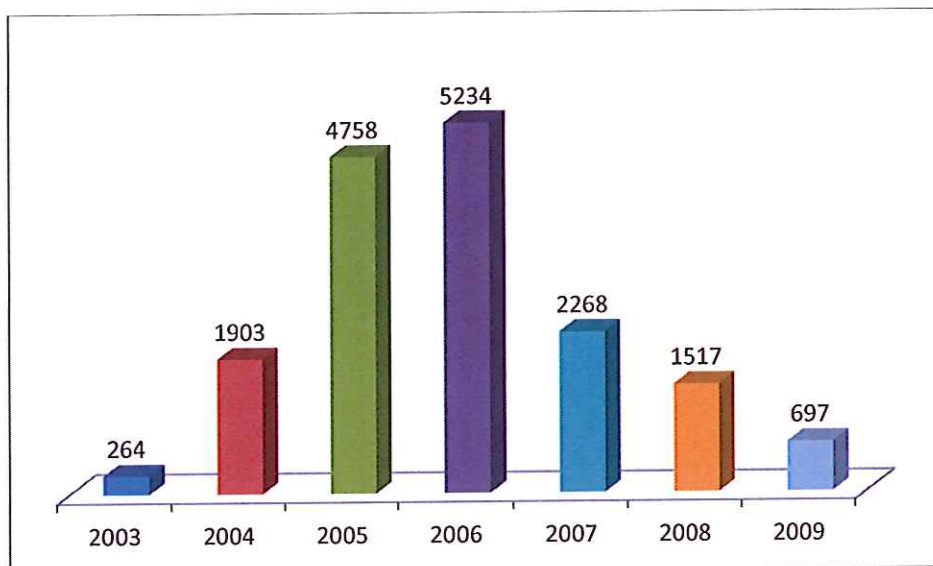

Mynd 2. Útgefin dvalarleyfi 2009 eftir tegundum.

Mynd 3. Tíu helstu þjóðerni sem fengu útgefin dvalarleyfi 2009.

Útgefin dvalarleyfi á grundvelli tímabundinnar atvinnuþátttöku til einstaklinga með ríkisfang utan EES-eða EFTA voru 697 (sjá mynd 4).

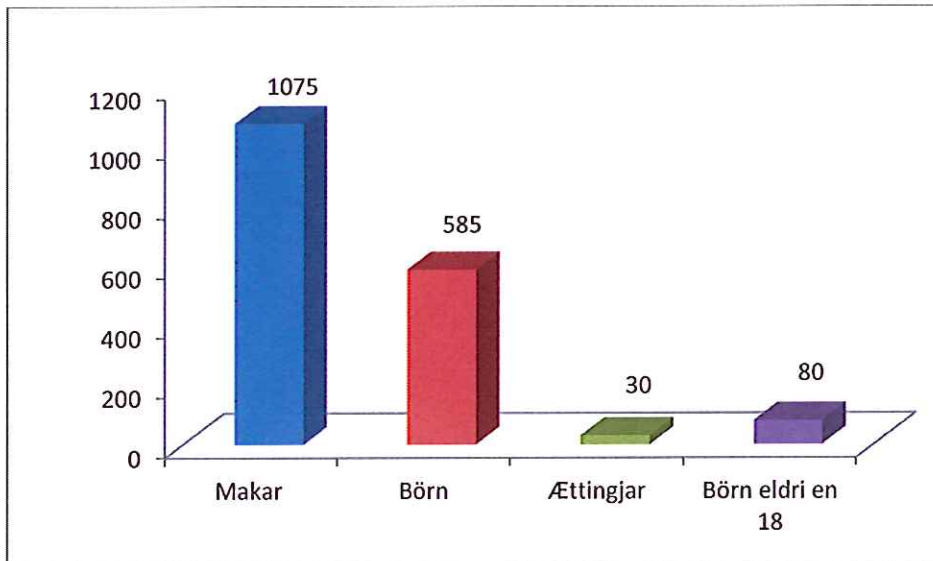

Mynd 4. Útgefin dvalarleyfi vegna tímabundinnar atvinnuþátttöku 2003-2009.

Á árinu gaf Útlendingastofnun út 2892 dvalarleyfi til aðstandenda erlendra og íslenskra ríkisborgara sem hér eru búsettir (myndir 5 og 6). Er fjöldi þessara leyfa 55% af heildarfjölda útgefinna leyfa. Aukning hefur orðið á útgáfu leyfa í þessum flokki síðastliðin ár en árið 2007 var hlutfall aðstandenda 16% og árið 2008 23%.

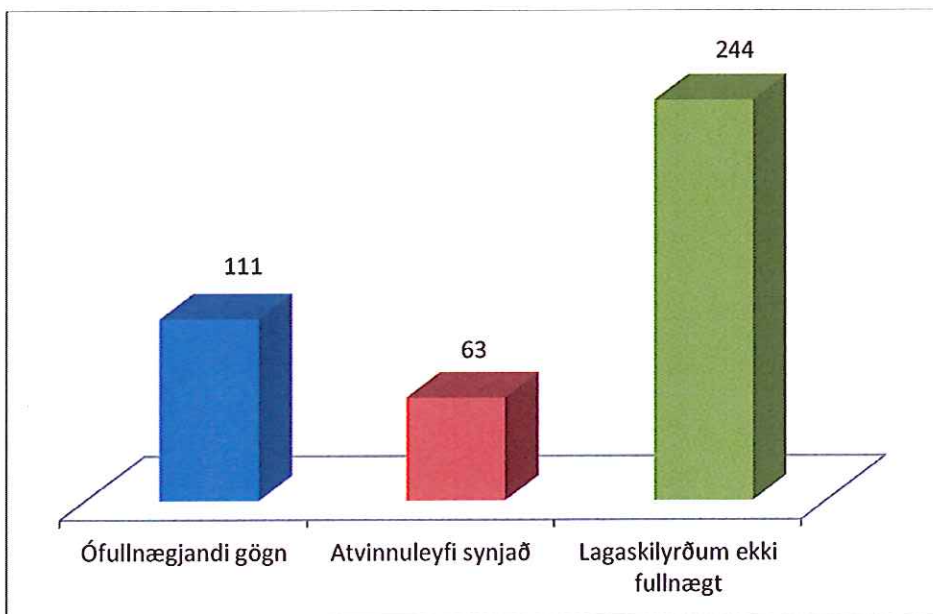
Mynd 5. Skipting útgefinna dvalarleyfa eftir tilgangi dvalar 2009.

Mynd 6. Skipting útgefinna dvalarleyfa vegna fjölskyldusameiningar 2009.

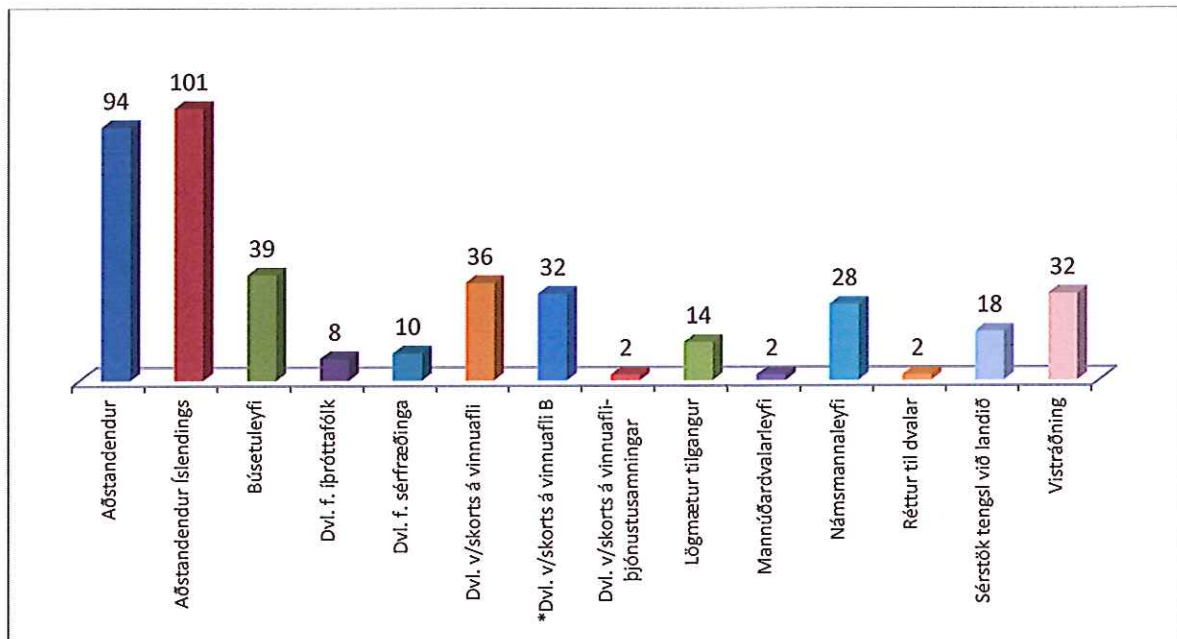
1.3. Synjun dvalarleyfis

Útlendingastofnun synjar um veitingu dvalarleyfis m.a. ef ekki er fullnægt þeim lagaskilyrðum sem fram koma í lögum nr. 96/2002 um útlendinga. Á hverju ári er þó nokkur fjöldi umsókna sem ekki fullnægir lagaskilyrðum og árið 2009 var 244 umsóknum synjað þar sem lagaskilyrðum var ekki fullnægt, en í heildina var 418 umsóknum synjað (mynd 7).

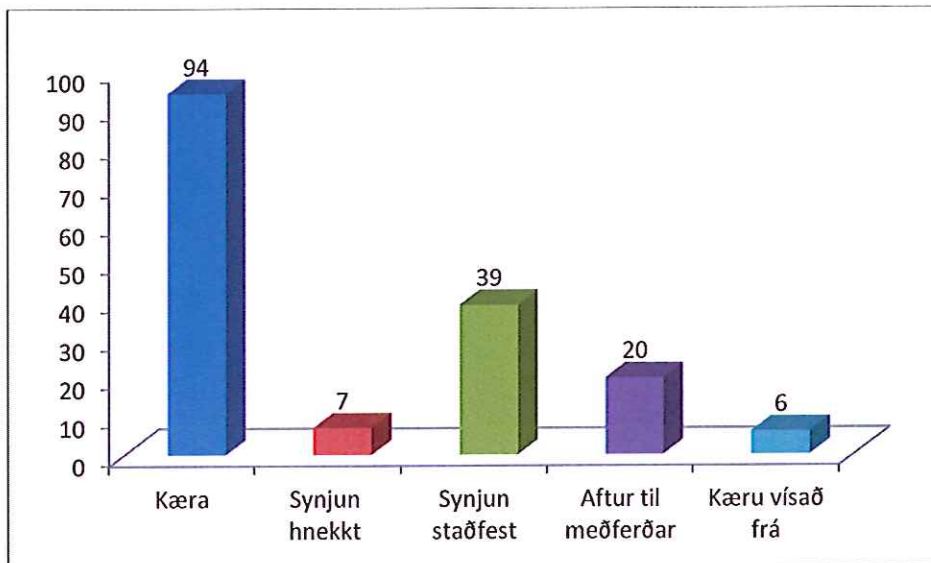
Mynd 7. Helstu forsendur synjana dvalarleyfa 2009.

Þegar skoðaðar eru synjanir dvalarleyfa út frá tilgangi dvalar liggur fyrir að flestar synjanir voru vegna umsókna um dvalarleyfi á grundvelli fjölskyldusameiningar eða 197 (mynd 8). Útlendingastofnun synjaði 88 um dvalarleyfi á grundvelli tímabundinnar atvinnuþátttöku en af þeim var 63 synjað um dvalarleyfi vegna synjunar Vinnumálastofnunar á útgáfu atvinnuleyfis, eins og fram kemur á mynd 7.

Mynd 8. Flokkar dvalarleyfa og fjöldi synjana 2009.

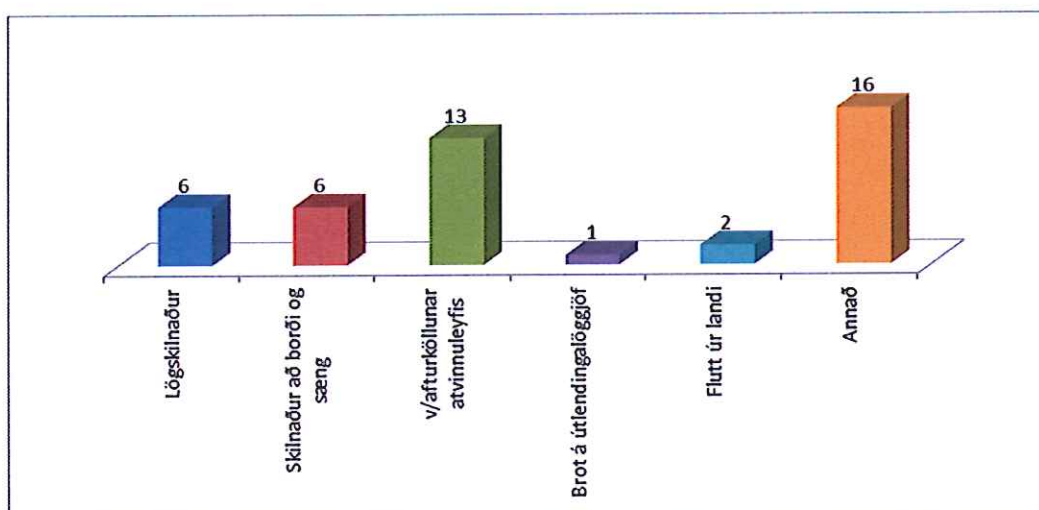
Dómsmála- og mannréttindaráðuneytinu bárust 94 kærur vegna synjunar Útlendingastofnunar á útgáfu dvalarleyfis. Dómsmála- og mannréttindaráðuneytið staðfesti ákvörðun Útlendingastofnunar á árinu 2009 um synjun dvalarleyfis í 39 málum, sex kærum var vísað frá, sjö synjunum var hnekkð og 20 vísað aftur til meðferðar (mynd 9).

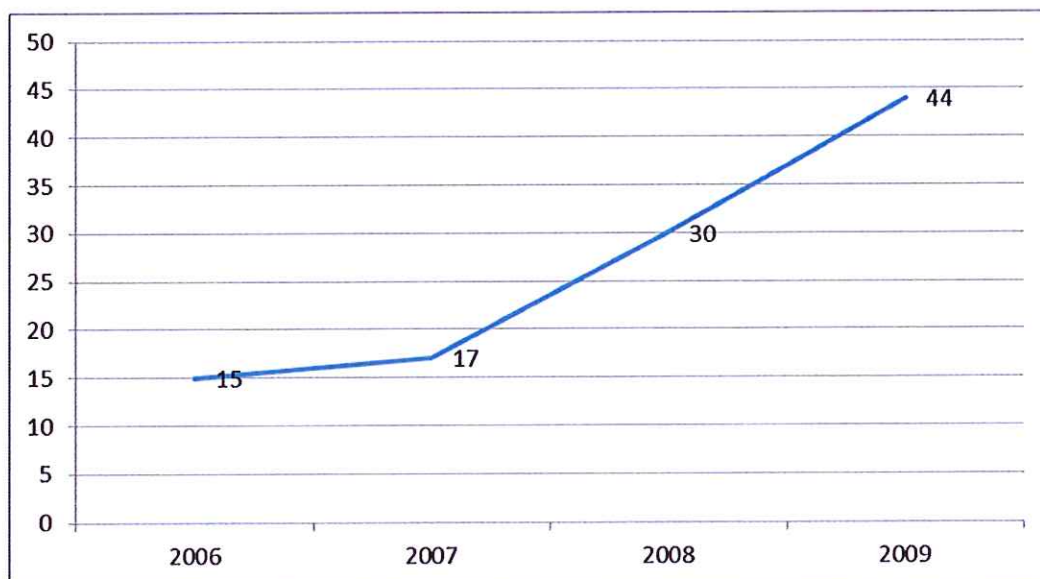
Mynd 9. Kærðar synjanir dvalarleyfa 2009; fjöldi afgreiddra kærumála í dómsmála- og mannréttindaráðuneytinu.

1.4. Afturköllun dvalarleyfis

Útlendingastofnun afturkallar dvalarleyfi og búsetuleyfi ef handhafi leyfis hefur við umsókn, gegn betri vitund, veitt rangar upplýsingar eða leynt atvikum sem hefðu getað haft verulega þýðingu við leyfisveitinguna eða ef ekki er lengur fullnægt skilyrðum fyrir veitingu dvalarleyfis eða búsetuleyfis eða það leiðir að öðru leyti af almennum stjórnsýslureglum. Á árinu 2009 voru 44 dvalarleyfi afturkölluð (mynd 10), en það er töluvert fleiri en á árum á undan (mynd 11). Fyrirgreinda aukningu má rekja til bættis samstarfs Útlendingastofnunar og helstu samstarfsaðila stofnunarinnar, t.a.m. Þjóðskrár, Vinnumálastofnunar og Ríkisskattstjóra. Mjög misjafnt er milli ára hvers eðlis þau dvalarleyfi eru sem stofnunin afturkallar.

Mynd 10. Ástæður afturköllunar dvalarleyfa 2009.

Mynd 11. Afturkölluð dvalarleyfi 2006-2009.

1.5. Lagabreytingar

Árið 2009 voru engar lagabreytingar gerðar á lögum um útlendinga.

2. Hæli

Á hverju ári kemur nokkur fjöldi einstaklinga til Íslands sem leitar hér hælís. Á meðan mál þeirra eru til meðferðar nefnast þeir hælisleitendur en Útlendingastofnun tekur ákvörðun sem lægra sett stjórnvald hvort hælisleitandi skuli fá réttarstöðu flóttamanns hér á landi. Málefni hælisleitenda og vinnsla hælísúmsókna eru viðamikill hluti af starfsemi Útlendingastofnunar og leggur stofnunin mikið upp úr því að sinna málaflokknum og einstökum málum með vönduðum hætti. Vinnsla úmsókna um hæli krefst þess að starfsmenn stofnunarinnar setji sig vel inn í aðstæður viðkomandi, m.a. með viðtölum við hann og jafnframt eru aðstæður í heimalandi hans kannaðar.

Að meginstefnu má segja að úmsóknir um hæli falli í tvo flokka. Annars vegar eru það úmsóknir sem falla undir ákvæði Dyflinnarreglugerðarinnar⁵ og hins vegar úmsóknir sem teknar eru til efnislegrar meðferðar. Þegar úmsókn um hæli er lögð fram er fyrst kannað hvort úmsóknin falli undir ákvæði Dyflinnarreglugerðarinnar, en það felur í sér að annað aðildarríki þeirrar reglugerðar beri ábyrgð á meðferð úmsóknar um hæli. Er úmsækjandi þá endursendur til þess

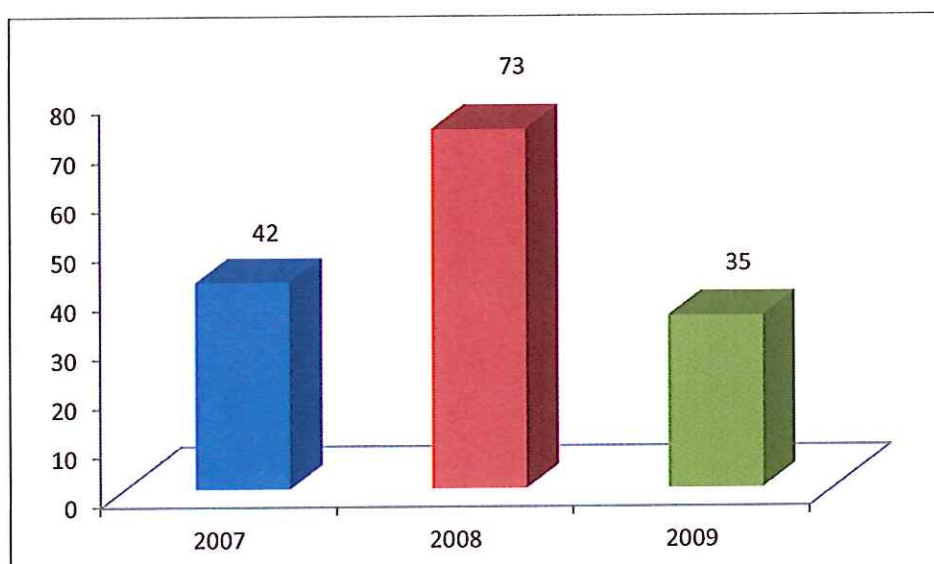
⁵ Reglugerð ráðsins nr. 343/2003/EB um það hvaða ríki beri ábyrgð á umfjöllun um beiðni um hæli sem lögð er fram í einhverju aðildarríkja hennar (Dyflinnarreglugerðin, Stj.tíð. C 14/2003). Ísland gerðist aðili að Dyflinnarsamstarfinu með samningi milli Evrópubandalagsins og Lýðveldisins Íslands og konungsríkis Noregs frá 19. janúar 2001, um viðmiðanir og fyrirkomulag við að ákvarða hvaða ríki skuli fara með beiðni um hæli sem lögð er fram í aðildarríki eða á Íslandi eða í Noregi, óðlaðist gildi 1. apríl 2001 (Stj.tíð. C 3/2001).

aðildarríkis og ekki tekin afstaða til þess hvort viðkomandi teljist flóttamaður í skilningi íslenskra laga. Sé niðurstaðan hins vegar sú að Ísland beri ábyrgð á meðferð umsóknarinnar er hún tekin til efnismeðferðar hjá Útlendingastofnun sem felur í sér að tekin er efnisleg afstaða til þess hvort umsækjandi sé flóttamaður. Verði niðurstaða Útlendingastofnunar sú að umsækjandi eigi ekki rétt á að teljast flóttamaður tekur stofnunin til skoðunar hvort hann eigi rétt á dvalarleyfi á grundvelli mannúðarsjónarmiða, en þar undir geta fallið einstaklingar sem þurfa á annars konar vernd að halda eða persónulegir hagir þeirra eru með þeim hætti að rétt sé að veita þeim dvalarleyfi.

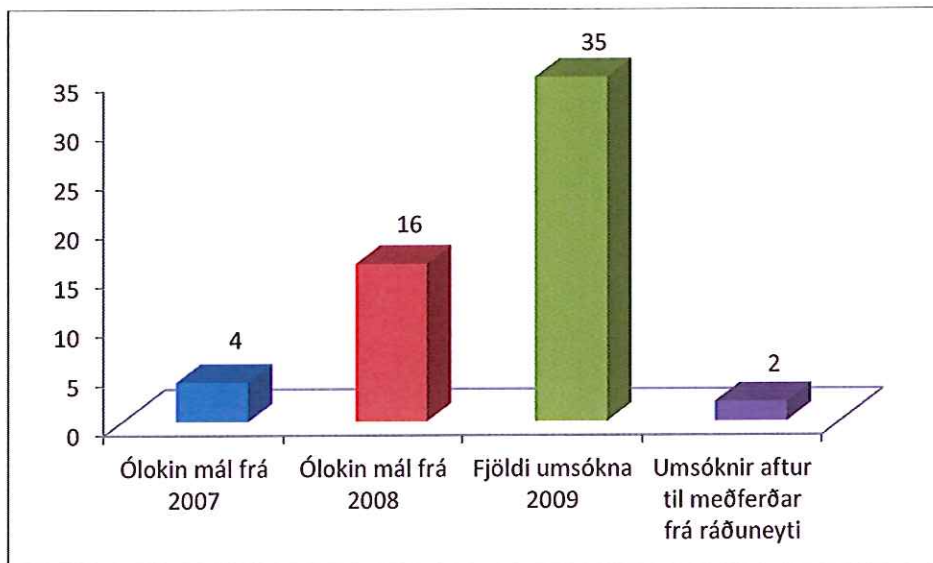
Útlendingastofnun vinnur náið með ýmsum opinberum aðilum sem eiga aðkomu að málefnum hælisleitenda og má þar nefna lögreglu og félagsþjónustu. Umsóknir um hæli eru bornar fram hjá lögreglu sem jafnframt annast fyrstu skýrslutöku og rannsókn. Hælisleitendum er boðið að dveljast hér á landi á framfæri Útlendingastofnunar og er stofnunin með samning við félagsþjónustu Reykjanesbæjar sem annast hælisleitendur á meðan á vinnslu máls þeirra stendur. Þá á Útlendingastofnun einnig mikið og gott samstarf við Rauða kross Íslands sem sinnir málefnum hælisleitenda og flóttamanna hér á landi í samstarfi við flóttamannastofnun Sameinuðu þjóðanna (UNHCR).

2.1. Fjöldi umsókna um hæli og umsóknir í vinnslu

Útlendingastofnun móttók 35 umsóknir um hæli á árinu en það eru töluvert færri umsóknir en árið 2008 (mynd 12). Jafnframt voru 16 umsóknir enn í vinnslu frá árinu 2008 og fjórar umsóknir frá árinu 2007. Samtals voru 57 umsóknir um hæli í vinnslu hjá stofnuninni á árinu 2009 (mynd 13).

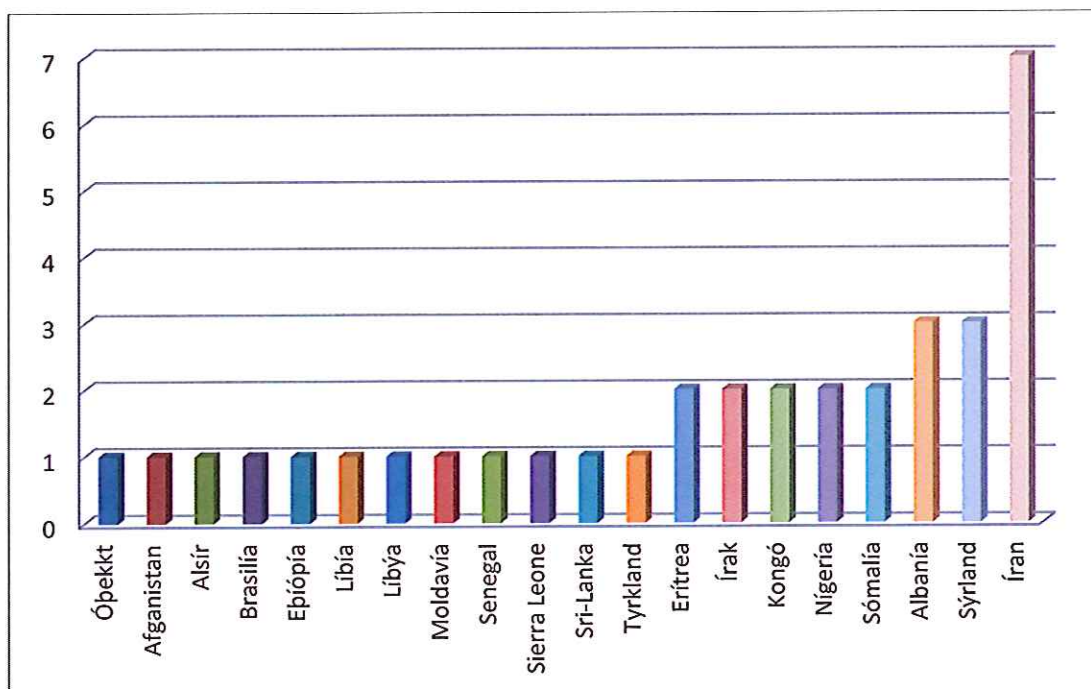
Mynd 12. Móttoknar umsóknir um hæli 2007-2009.

Mynd 13. Umsóknir um hæli til vinnslu hjá Útlendingastofnun 2009.

2.2. Upprunaríki hælisleitenda

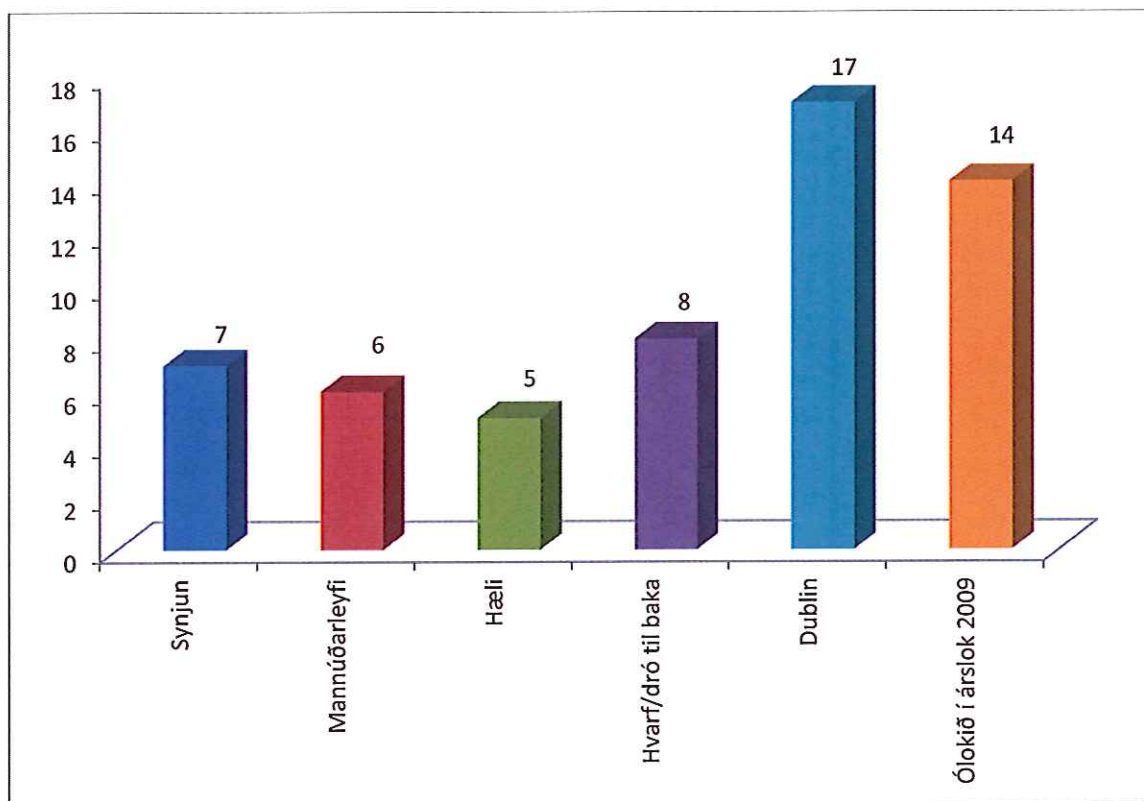
Á mynd 14 má sjá hvaðan hælisleitendur komu. Samkvæmt framburði hvers og eins komu þeir frá 19 upprunaríkjum, en með því er átt við það ríki sem viðkomandi gefur yfirvöldum upp sem sitt heimaríki. Í mörgum tilvikum er ekki unnt að sannreyna ríkisfang viðkomandi hælisleitanda og þá gerist það einnig að hælisleitandi breyti framburði sínum varðandi upprunaríki.

Mynd 14. Upprunaríki þeirra sem sóttu um hæli 2009.

2.3. Niðurstöður mála í vinnslu árið 2009

Umsókn um hæli hjá Útlendingastofnun getur lokið á nokkra mismunandi vegu. Þannig getur máli lokið með því að tekin er ákvörðun á grundvelli Dyflinnarreglugerðarinnar eða með því að umsókn er afgreidd með efnislegri ákvörðun. Ef ákvörðun er efnisleg getur henni lokið með því að viðkomandi fær hæli, dvalarleyfi á grundvelli mannúðarsjónarmiða eða með því að viðkomandi er synjað og honum gert að yfirgefa Ísland. Á hverju ári er ávallt nokkur fjöldi hælisleitenda sem dregur umsókn sína til baka eða lætur sig hverfa á meðan umsókn er til meðferðar. Á mynd 15 má sjá hvernig mál voru afgreidd. Stofnunin afgreiddi 35 umsóknir með ákvörðun en af þeim fengu 18 mál efnismeðferð og 17 mál voru afgreidd á grundvelli Dyflinnarreglugerðar. Í árslok voru 14 mál enn til vinnslu hjá stofnuninni en átta umsækjendur hurfu eða drógu umsókn sína til baka.

Mynd 15. Niðurstöður umsókna um hæli 2009.

2.4. Kæur til dómsmála- og mannréttindaráðuneytis

Kæur til dómsmála- og mannréttindaráðuneytis vegna ákvarðana um umsóknir um hæli voru 21. Ráðuneytið úrskurðaði í 36 málum, þar af var niðurstaða Útlendingastofnunar staðfest í 31 máli. Tveimur synjunum var hnekt og ákveðið að veita umsækjanda dvalarleyfi á grundvelli mannúðarsjónarmiða og tveimur málum var vísað aftur til meðferðar hjá Útlendingastofnun.

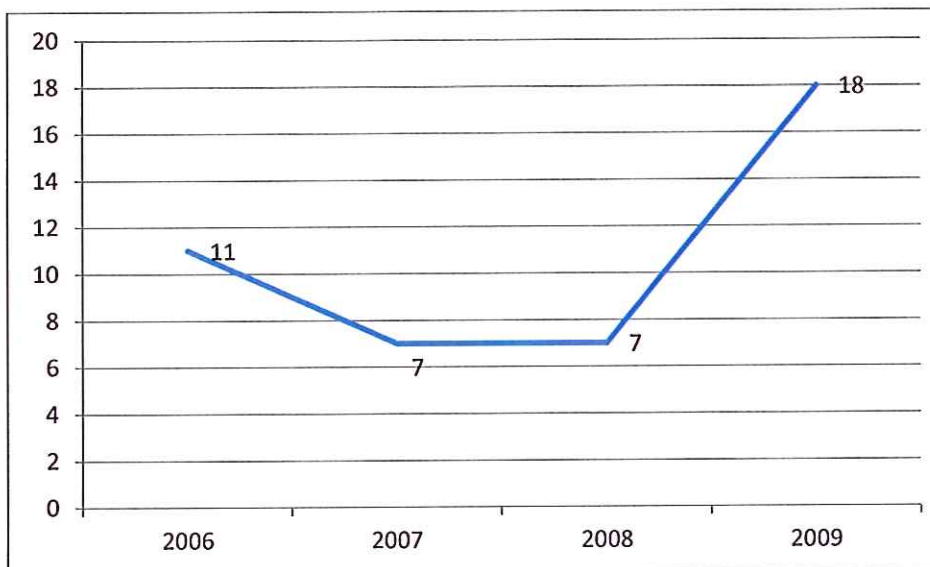
2.5. Lagabreytingar

Engar lagabreytingar voru gerðar á árinu sem höfðu áhrif á meðferð umsókna um hæli.

3. Frávísanir og brottvísanir

3.1. Frávísanir

Útlendingastofnun er heimilt að vísa erlendum ríkisborgara frá Íslandi ef hann fullnægir ekki þeim komuskilyrðum sem eru í útlendingalögum. Á árinu voru 18 erlendum ríkisborgurum vísað frá landi⁶, sem er töluvert meira heldur en undanfarin ár (mynd 16) Flestar ástæður frávísunar varða brot á útlendingalögum.

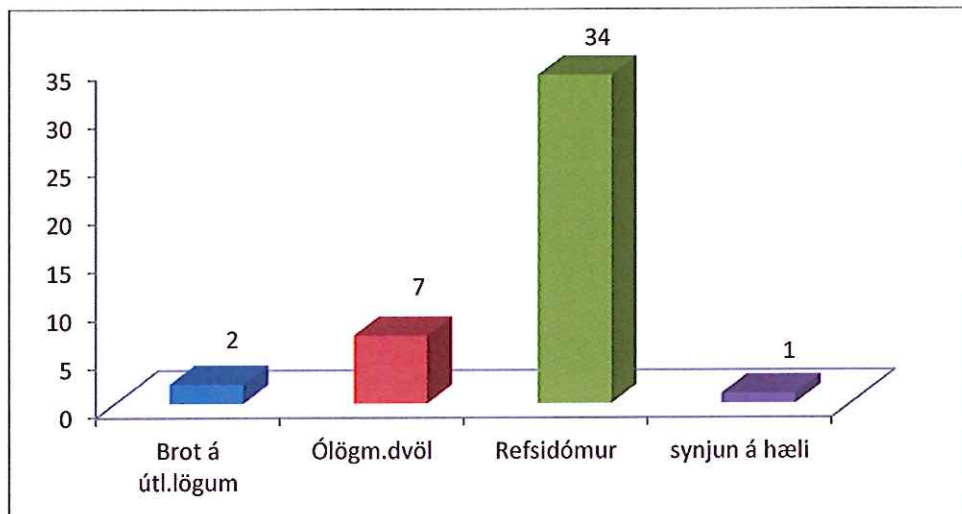

Mynd 16. Frávísun 2006-2009.

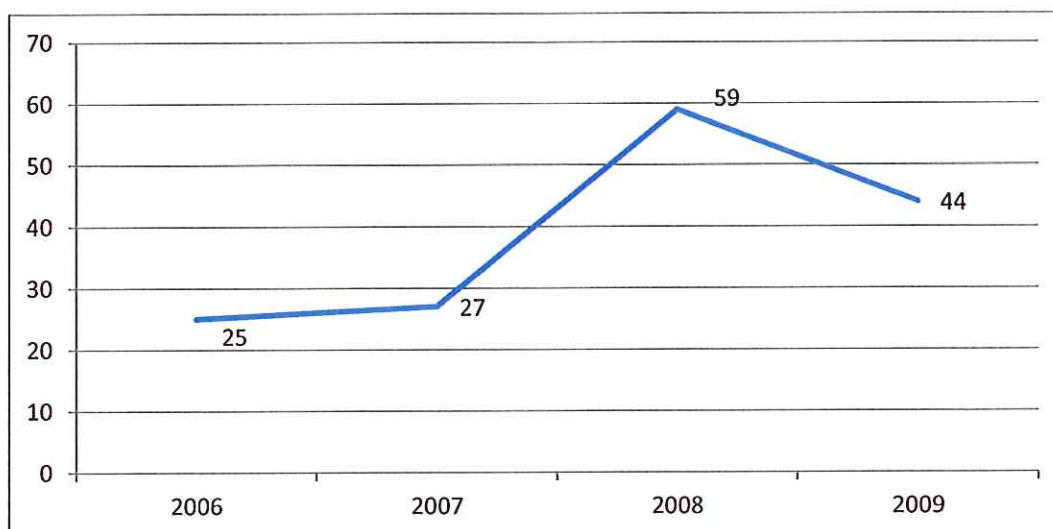
3.2. Brottvísanir

Á hverju ári vísar Útlendingastofnun nokkrum fjölda erlendra ríkisborgara brott af landinu. Á árinu 2009 voru þetta 44 erlendir einstaklingar. Ýmsar ástæður geta verið fyrir brottvísun en einna helst er forsendan sú að viðkomandi hefur framið afbrot og hlotið dóm (mynd 17). Þegar brottvísun er ákvörðuð fylgir henni endurkomubann, annað hvort í tiltekinn tíma eða að fullu og öllu. Lengd endurkomubanns ræðst af einstaklingsbundnum þáttum og því er mjög misjafnt hversu langt endurkomubann er ákvarðað. Þó er markaður sá lágmarkstími að ríkisborgarar sem tilheyra EES- eða EFTA ríki fá ekki styttra endurkomubann en tvö ár, aðrir fá ekki styttra endurkomubann en þrjú ár. Nokkur fækkun hefur orðið í fjölda brottvísana frá því á síðasta ári (mynd 18).

⁶ Heimild til frávísunar er hjá lögreglu og Útlendingastofnun. Þær tölur sem hér koma fram varða eingöngu ákvarðanir um frávísun sem teknar eru af stofnuninni.

Mynd 17. Ástæður brottvísana 2009.

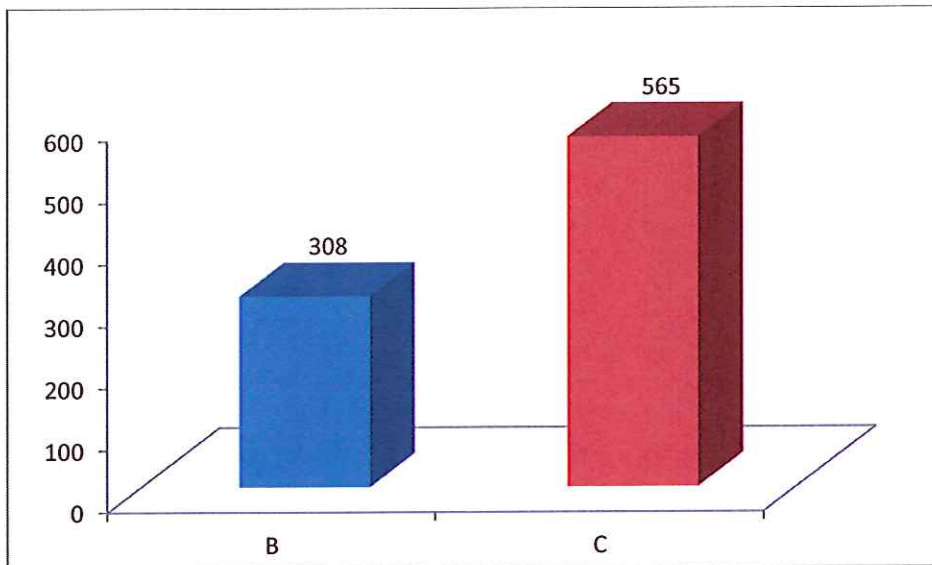
Mynd 18. Fjöldi brottvísana 2006-2009.

4. Vegabréfsáritanir

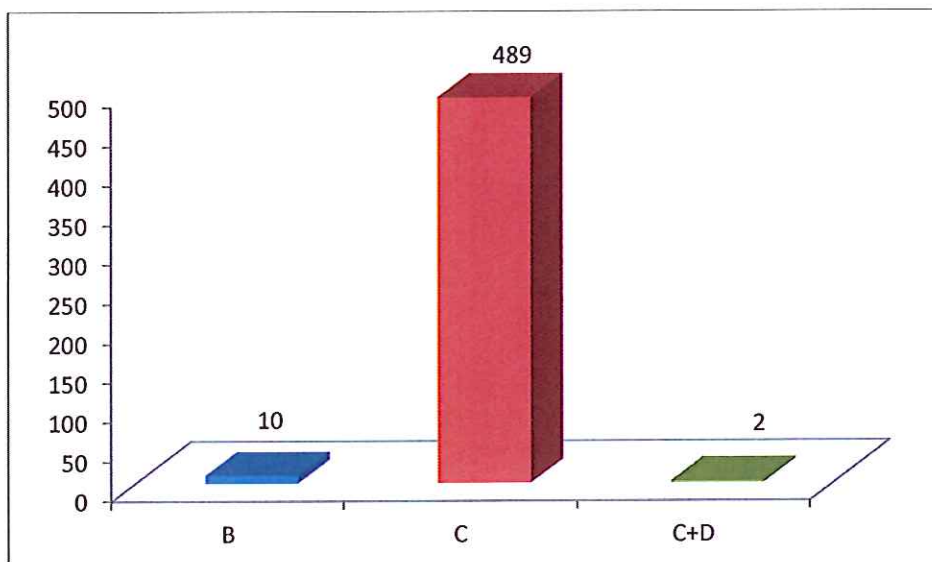
Ísland er aðili að Schengen samstarfinu og eru vegabréfsáritanir unnar eftir þeim reglum sem tilheyra því samstarfi. Flestir geta ferðast til Íslands án vegabréfsáritunar og dvalið hér í landinu í allt að þrjú mánuði sem ferðamenn. Þeir sem eru áritanaskyldir til Íslands geta sótt um vegabréfsáritun í sendiráði Íslands í Peking eða í sendiráðum/ræðisskrifstofum sem fara með fyrirsvar fyrir Íslands hönd í áritunarmálum. Í flestum tilfellum hafa sendiráðin og ræðisskrifstofunnar heimild til að veita áritanir án samráðs við Útlendingastofnun, en ef sendiráðin eru í vafa um t.d. trúverðugleika eða tilgang dvalar umsækjanda eru umsóknirnar sendar til Útlendingastofnunar sem tekur ákvörðun um veitingu eða synjun vegabréfsáritunar.

Áritanir eru mismunandi eftir tilgangi og eru ferðamannaáritanir veittar t.d. fyrir fjölskylduheimsóknir, viðskiptaheimsóknir, opinberar heimsóknir og til að ferðast (C- áritun), og er gerð sú krafa að einstaklingurinn snúi aftur til síns heimalands. Einnig eru gefnar út áritanir til langdvalar (D-áritun) og áritanir til gegnumferðar (B-áritun). Áritanir til gegnumferðar eru t.d. algengar hjá erlendum sjómönnum sem þurfa að komast til síns heimalands.

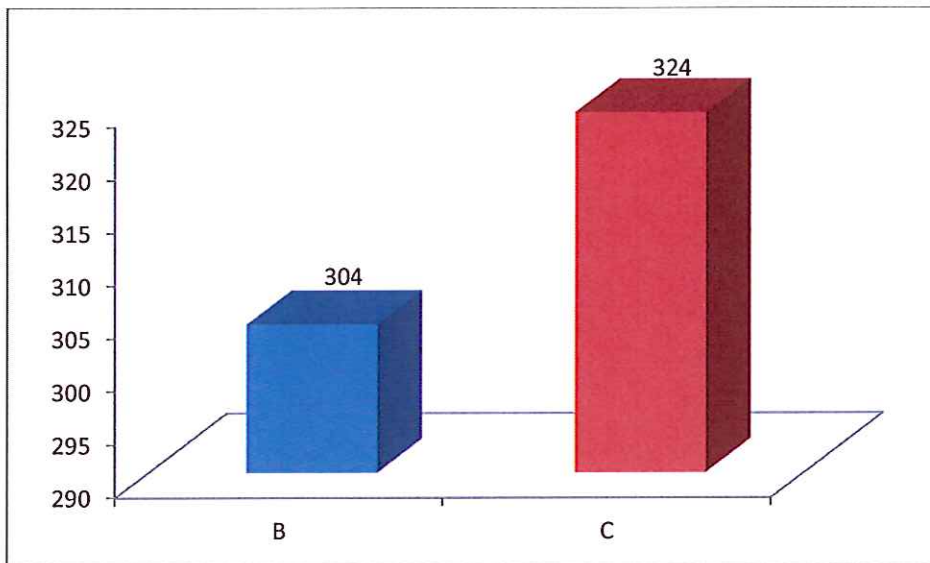
Árið 2009 bárust 873 umsóknir um áritun til Útlendingastofnunar og sóttu 501 um áritun hjá íslenska sendiráðinu í Peking (myndir 19 og 20). Samþykktar voru 1088 áritanir af íslenskum yfirvöldum, 628 hjá Útlendingastofnun og 460 í sendiráðinu í Peking (myndir 21 og 22).

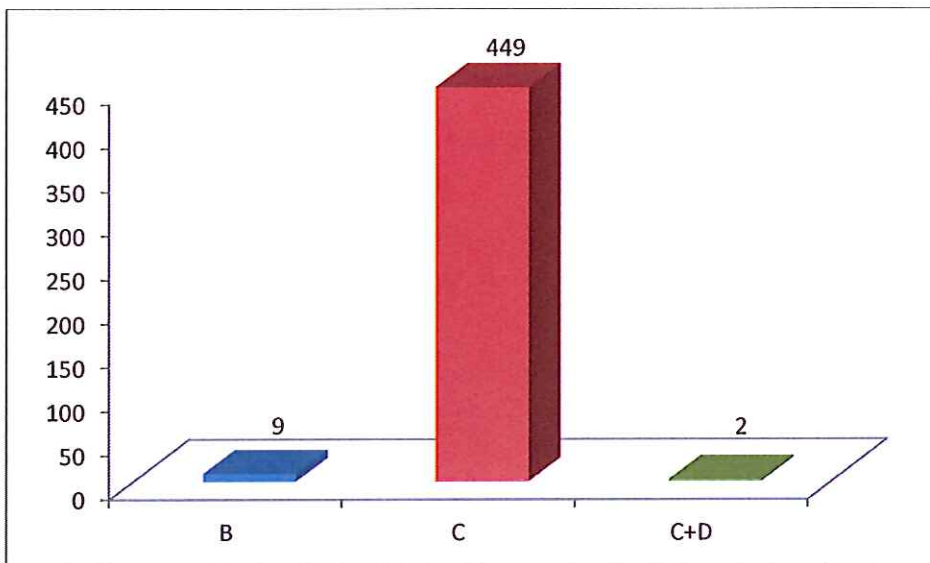
Mynd 19. Fjöldi umsókna um vegabréfsáritun hjá Útlendingastofnun 2009.

Mynd 20. Fjöldi umsókna um vegabréfsáritun hjá íslenska sendiráðinu í Peking 2009.

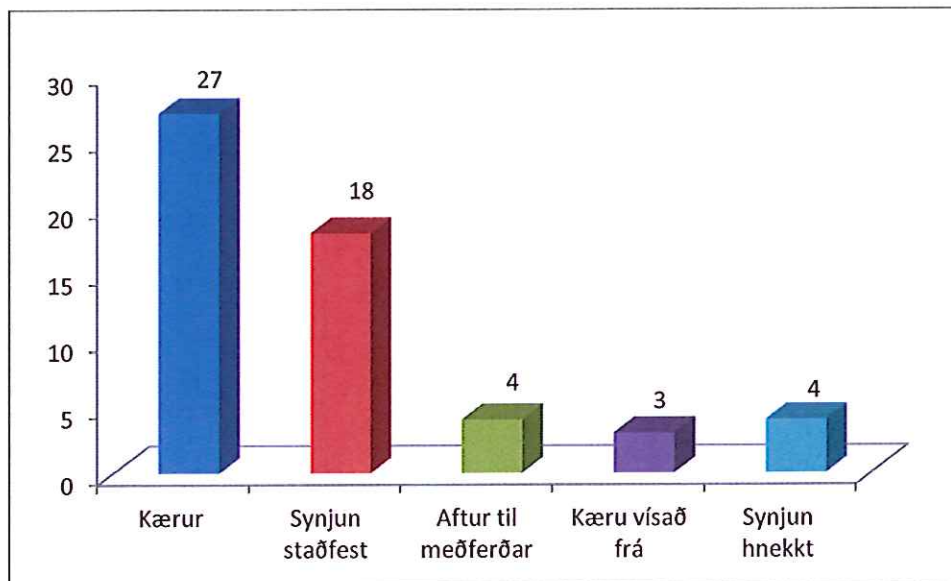

Mynd 21. Samþykktar vegabréfsáritanir hjá Útlendingastofnun 2009.

Mynd 22. Útgefnar vegabréfsáritanir hjá Íslenska sendiráðinu í Peking 2009.

Útlendingastofnun synjaði 233 umsóknum um áritun á árinu 2009. Dómsmála- og mannréttindaráðuneytinu bárust 27 kærur vegna synjunar Útlendingastofnunar um vegabréfsáritun. Á árinu 2009 staðfesti dómsmála- og mannréttindaráðuneytið ákvörðun Útlendingastofnunar um synjun á vegabréfsáritun í 18 málum, þremur kærur var vísað frá, fjórum synjunum var hnekk og fjórum vísað aftur til meðferðar (mynd 23).

Mynd 23. Kærðar synjanir áritana 2009; fjöldi afgreiddra kærumála í dómsmála- og mannréttindaráðuneytinu.

5. Ferðaskilríki og vegabréf

Útlendingastofnun gefur út ferðaskilríki fyrir flóttamann og vegabréf fyrir útlending. Heimild til útgáfu og skilyrði er að finna í lögum um útlendinga og reglugerð um útlendinga.

5.1. Ferðaskilríki fyrir flóttamann

Skilyrði þess að ferðaskilríki flóttamanns sé gefið út er að hælisleitandi sé viðurkenndur sem flóttamaður hérlendis og hafi dvalarleyfi því til staðfestu. Flóttamaður sem hefur ferðaskilríki útgefið af Útlendingastofnun getur ferðast til allra ríkja Evrópusambandsins auk flestra annarra ríkja. Óheimilt er að ferðast til heimaríkis eða upprunaríkis á grundvelli ferðaskilríkisins og kemur það fram í skilríkinu sjálfu. Gefin voru út 29 skilríki fyrir flóttamann á árinu (mynd 24).

5.2. Vegabréf fyrir útlending

Útlendingur sem fær dvalarleyfi á grundvelli umsóknar um hæli (fullnægir ekki skilyrðum þess að fá veitt hæli) getur fengið vegabréf fyrir útlending ef hann sannar að hann getur ekki fengið útgefið vegabréf frá sínu heimaríki. Í undantekningartilvikum gefur Útlendingastofnun út vegabréf fyrir útlending sem dvelur hér löglega en getur ekki, vegna aðstæðna sem ekki varða hann sjálfan, fengið vegabréf frá sínu heimaríki. Óheimilt er að ferðast til heimaríkis eða upprunaríkis á grundvelli vegabréfs fyrir útlending nema ríkar sanngirnisástæður mæli með því. Gefin voru út 23 vegabréf fyrir útlending á árinu (mynd 24).